

תזמורת נתניה
הקאמרית
הקיבוצית

תקשורת בתזמורת

משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית - אגף א' אמנויות

כתיבה ועריכה: ענת דור

הפיקוח על החינוך המוזיקלי

עדכון אחרון תש"פ 2019-2020

בשיתוף תזמורת נתניה הקאמרית הקיבוצית | כל הזכויות שמורות

רפרטואר "תקשורת בתזמורת" (כתות ג'-ד')

- 1 "סירינקס" - קלוד דביסי
- 2 פרק שלישי מתוך "הקונצ'רטו לכינור סולו וכינור העונה לו כהד מרחוק" - ויוואלדי (מדקה 12:40)
- 3 מכונת הכתיבה - לירוי אנדרסן
- 4 פרק ראשון מתוך הסימפוניה החמישית - ל. ואן בטהובן
- 5 הפתיחה לאופרה "וויליאם טל" - חסיני
- 6 סופרקליפרג'ליסטיק - מילים ולחן: רוברט שרמן וריצ'רד שרמן
- 7 דואט של פפגנו פפגנה מתוך האופרה חליל הקסם - מוצרט
- 8 "שוויים" שירה עם התלמידים - עילי בוטנר

רפרטואר לקונצרט קאמרי - הכלים: אבוב קלרינט, פאגוט

- 1 פרק ראשון מתוך הדיברטימנטו - מוצארט
- 2 "פאן" מתוך ששה קטעים לאבוב סולו - בריטן (מכינים את סירינקס - אותו סיפור)
- 3 "הקוקיה" - מיו (ללא הכנה)
- 4 "פידל פדל" - לירוי אנדרסן
- 5 הפתיחה ל"וויליאם טל" - חסיני
- 6 מחול הונגרי מס' 5 - ברהמס
- 7 "שוויים" - עילי בוטנר

תקשורת בתזמורת

בשיחה נעימה בונים נעימה

מוסיקה היא כלי תקשורת רב עוצמה. בכוחה ליצור או לעצב אווירה מסוימת, לעורר תגובות מוגדרות, להשפיע על רגשות, לכונן התנהגויות, להעביר מסרים. המוסיקה היא אמנות המאפשרת הבעה ותקשורת אנושיים. המוסיקה היא העתיקה מבין כל האומנויות. בימים עברו הייתה המוסיקה, מכשיר להבעת רגשות עזים, או מכשיר לתקשורת. כבר בתקופת האדם הקדמון נעשה שימוש בקול ומוסיקה ככלי להבעת צרכים, רגשות, תחושות וככלי תקשורת: שימוש בקול כאות אזהרה מפני סכנה, חיזור אחר בת זוג ועוד. בתנ"ך מצויות דוגמאות רבות לשימוש במוסיקה כאמצעי להרגעה ועידוד רוח האדם. כמו כן המוסיקה תפסה מקום חשוב בחיי הרוח של העם- בתפילות ותהילות, וכאשר השתמשו בכלי הנגינה על מנת להלל את האל.

כיום חוקרים רבים מתעניינים במוסיקה כאמצעי לא רק להנאה אלא גם כעזר להבנת תהליכים שונים באדם. אחד התהליכים הללו הוא הרגש. הרגש הנו לא רק "אביו" של המוסיקה אולם הוא גם תוצר לוואי שלה. אצל כל אדם האזנה למוסיקה מעוררת התרחשות בכל הרבדים: בגוף, במוח, בנפש ובנשמה. יכולים להיות שינויים פיזיולוגיים כמו פעימות לב חזקות ומהירות יותר, צמרמורות, הרגשת קור או חום או שינויים בתנוחת הגוף.

במוח- המוסיקה עשויה לעורר אסוציאציות, דימויים, זיכרונות, פנטזיות, מאוויים ורצונות. רגשות שונים עשויים להתעורר: הנאה, שמחה, עצב, פחד, חרדה, כעס. כמו כן תיתכן הרגשת התעלות רוחנית. אין ספק שמוסיקה מעניקה משמעות לעולמנו הפנימי. היא מארגנת ומלכדת את תחושותינו ואת רגשותינו.

כמו בתקשורת בין אנשים, גם בתקשורת המוסיקלית יש שני אלמנטים עיקריים בפעולה:

- רעיון בסיסי המתגבש אצל אדם, או רגש אותו הוא חש, ואשר אותו הוא מעוניין לבטא, או להעביר לבן שיחו (אולי אפילו קודם להבהירו לעצמו).
- תגובת בן השיח, ולה אינסוף אפשרויות - גילוי אמפתיה, אימוץ הרעיון לעצמו, פיתוח הרעיון, הצגת רעיון נגדי, התפרצות לתוך הדברים וכו'.

יש לזכור כי במוסיקה, "אירועים תקשורתיים" אלה מתבצעים בשני מישורים שונים לחלוטין - גם בין הקולות השונים (תקשורת דו- או רב-כיוונית), וגם בין המוסיקה המושמעת (ז.א. הנגנים בקונצרט חי) לבין הקהל (תקשורת חד-כיוונית במהותה). הקהל עוקב אחר שיחת הכלים והקולות, אך בו בזמן מקבל מסרים מוסיקליים, המתפרשים בין כרגשיים ובין כשכלתניים והם מושפעים ממכלול הפרמטרים המוסיקליים: מוטיב, הרמוניה, מקצב, תזמור, דחיסות, דינמיקה, טמפו, רגיסטר וכו'; וכל אלה מושפעים לא רק מהוראות המלחין, אלא גם מה'מדיה' (אמצעי התקשורת) - האינטרפרטציה של המבצע.

במוסיקה, רעיון או מסר תקשורתי יכול להיות מועבר לקהל במעט מאוד אינפורמציה - אפילו בצליל אחד, או מוטיב קצרצר. מעט בדומה לאפשרות האנושית לפרש מחוות גופניות והבעות פנים של הזולת ללא צורך במילים, כך גם דרכה הלא-מילולית של המוסיקה מוצאת את דרכה להבנתנו האנושית גם ללא הדיוק אותו ניתן להביע בשפת הדיבור. רמות רבות של תקשורת מתנהלות בו זמנית ומהוות את המרכיבים בהנאתנו מהמוסיקה.

על המלחין

קלוד דביסי נולד ליד פריס, ומשפחתו עודדה אותו מגיל צעיר לעסוק במוסיקה. בהיותו בן עשר החל ללמוד בקונסרבטוריון של פריס ותוך זמן קצר למד פרטואר לא מבוטל של יצירות קשות מאוד לפסנתר. אולם דביסי ויתר על תוכניתו לעשות קריירה כפסנתרן לאחר שהצטרף לכיתת הקומפוזיציה של הקונסרבטוריון ב-1880 וזכה פעמיים בפרס רומא היוקרתי. דביסי הרבה לנסוע בתקופה זו - הוא ביקר באיטליה, בווינה וברוסיה ושנתיים אומללות עברו עליו בלימודים ברומא. הוא היה ידוע כצעיר מסוגר ונתון למצבי-רוח, שהתקשה לסבול חברת זרים אפילו לפרקי זמן קצרים.

1904-1905 היו שנים פוריות במיוחד בחיי דביסי. הוא סיים את היצירה התזמורתית הפופולרית שלו "הים", שבה הרחיב את השימוש בטכניקות האימפרסיוניסטיות שפיתח ביצירותיו הקודמות. באותה תקופה עברו על דביסי תהפוכות בחייו האישיים. הוא עזב את אשתו לילי, שאותה נשא פחות מחמש שנים קודם לכן ועבר להתגורר עם אמה ברדק, גברת עשירה שהיתה אחר-כך לאשתו. אשתו הראשונה איבדה את עשתונותיה וירתה בעצמה; היא נפצעה קשה ואושפזה במוסד. רבים מידידיו של דביסי הטילו עליו את האשמה וניתקו את יחסיהם עמו. באותה עת סיבכו אותו חובותיו הכספיים בשורת תביעות משפטיות, שהמשיכו להטרידו עד מותו. בינתיים התבסס מעמדו של דביסי כמלחין והמוסיקה שלו בוצעה לעתים קרובות, אם כי הופעות הבכורה של יצירותיו לוו כמעט תמיד במחלוקת כלשהי.

ב-1909 אובחנה אצל דביסי מחלת הסרטן. כשמת ב-1918 כבר היה מוכר בעולם כגדול המלחינים הצרפתים של תקופתו. חדשנותו, המתגלה בשימוש בהרמוניות בלתי שגרתיות ובגווי הצליל העדינים המאפיינים את יצירותיו, היתה מקור השראה לזרות של מלחינים, והבטיחה לו מקום בין המלחינים הגדולים של המאה העשרים.

ב-1909 אובחנה אצל דביסי מחלת הסרטן. כשמת ב-1918 כבר היה מוכר בעולם כגדול המלחינים הצרפתים של תקופתו. חדשנותו, המתגלה בשימוש בהרמוניות בלתי שגרתיות ובגווי הצליל העדינים המאפיינים את יצירותיו, היתה מקור השראה לזרות של מלחינים, והבטיחה לו מקום בין המלחינים הגדולים של המאה העשרים.

הסיפור על סירינקס

הרמס, שהיה שליח האלים ובנו של זאוס מלך האלים, ובת זוגו פנלופי שהיתה נימפה הולידו את פאן -שחציו אדם וחציו... תיש!!!! ההלם וההפתעה היו כה גדולים עד שאם התינוק נתקפה פאניקה נוראית ממראהו של הרך הנולד, וכך זכה הפעוט בשם פאן. הפאניקה למראהו של פאן לא היתה נחלת האם בלבד. כל מי שנתקל בילד המבהיל נכנס לפאניקה מיידית ולכן, כשגדל, החליט פאן לנדוד לאזורים מרוחקים ושוממים. באזורים אלו, על גדות הנחלים, ליד המערות וביערות חיו להן בשקט ובשלווה - הנימפות.

יום אחד יצא פאן לטייל באזור וליד הנחל את מי הוא רואה? את סירינקס המדהימה, אותה אהב במיוחד. הוא פתח מיד בחיזור סוער. סירינקס העדינה והיפה לא ממש התלהבה מחיזורו של "החצי תיש חצי אדם" והיא ברחה כל עוד נפשה בה בחפשה מסתור. פאן, שהיה עקשן לא קטן המשיך במרדף וכוחה של הגיבורה העדינה החל אוזל. בצר לה, פנתה סירינקס לאבי הנימפות, זאוס, בבקשת עזרה נואשת במיוחד: "אנא, עזור לי, העלם אותי כך שלא אצטרך להתמודד עם האל הנורא... וזאוס, נכמרו רחמיו על העדינה בנימפות, ענה לבקשתה והפכה לקנה, כדי להעלימה. כן, אותו צמח הקנה שאנו רואים על גדות הנחלים, הוא ביתה של סירינקס בימי חייה. פאן המופתע מסופה של אהבתו לקה בהלם קל וכדי לשמר את זכרונה של מושא אהבתו חתך חלקים מצמח הקנה והכין חליל מקנים בגדלים שונים הנודע עד ימינו אנו כ"חליל פאן". פאן הפליא לנגן בחליל זה נעימות עצובת שנישאו בין הקנים והזכירו לכל את גורלה העצוב של סירינקס היפה.

במיתולוגיה היוונית פאן הוא אל הרועים ומייצג גם את המוזיקה והשעשועים. הרועים הקפידו על שקט בשעות הצהריים אחרת היו צפויים לחמת זעמו - שהתבטאה במנוסת בהלה בקרב העדרים.

על היצירה

כשדביסי כתב את "סירינקס" בשנת 1913, הוא התייעץ לא מעט עם מרסל מואיז, חלילן ידוע, לגבי פרטים טכניים כאלו ואחרים. באותה הזדמנות דביסי הסביר למואיז את הפרשנות שלו לגבי היצירה, מה המשמעות של הדגשים שעל הצלילים בפתיחה, איך צריך בדיוק לבצע אותם, מה האסוציאציות שלו בנוגע אליהם וכו'... עברו הרבה שנים ומרסל מואיז הפך לאחד המורים לחליל המפורסמים בעולם. כשעבד עם תלמידיו על סירינקס, הוא פשוט העביר להם בדיוק את מה שהמלחין רצה, כי הרי הוא ידע זאת ממקור ראשון.

אחד הביצועים המפורסמים ליצירה הזו הוא של ז'אן-פייר רמפל. הוא לא זכה לעבוד עם דביסי על היצירה, והוא פיתח לעצמו פרשנות אישית ליצירה הזו, שהיא כלל לא דומה לזו של המלחין, אבל יש לה האופי שלה, המשמעות שלה, האסוציאציות שלה והיא מגובשת לפרטי פרטים. כאשר מואיז שמע פרשנות שחורגת מזו של דביסי הוא נהג להתרחק ולא להסכים איתה באופן מוחלט.

למורה

אימפרסיוניזם ("התרשמות") - תנועה בציור שראשיתה בצרפת בשנות ה-60 של המאה ה-19. האומנים שאפו לבטא את חיי היומיום בדרך אובייקטיבית חדשה של התרשמות ראשונית ממראה עיניהם, תוך השתחררות מן הדרכים המקובלות לתיאור עצמים ומראות נוף. הצבע האימפרסיוניסטי במוזיקה ("צבע" במוזיקה מתייחס לשילוב של האלמנט ההרמוני עם אלמנט התזמור) תמיד מעורפל וחושני; לרוב עושה שימוש בסולמות המטשטשים כל זהות טונאלית - סולם הטונים השלמים, הסולם הפנטטוני והסולם האוקטטוני (שמקורם בסין וביפן, בהתאמה) ובסולם הכרומטי. מבחינת תזמור, באימפרסיוניזם משתמשים לעתים קרובות בכלים בעלי צליל כהה ורך - קרן אנגלית, אבוב, חליל, נבל, ויולה, וכן באפקטים "פעמוניים". האימפרסיוניזם יוצר אווירה ומצב-רוח.

תכונות מוסיקליות בולטות

- מוזיקה אימפרסיוניסטית מתארת לא את המציאות הקיימת אלא את התרשמותו של המוזיקאי ממנה. היא מתרגמת נוף, אווירה, קטעי מראה, גוונים, אורות ושקיפות, כפי שנקלטו בחושי המלחין, לצלילים, קולות זמרה וכלי נגינה, כשם שהציירים האימפרסיוניסטים תרגמו את התרשמויותיהם לצבעים על גבי בדים.
- המנגינות תכופות קצרות, בנויות ממוטיבים והצירופים השונים שלהם יוצרים פסיפס של יצירה מוזיקלית לא רגילה, לא סדורה.
- הריתמוס הוא אלסטי ונעלמת העריצות של הפעמה. הרבה מאוד פרמטות ולעיתים בלתי צפויות. אין תחושה של משקל (למרות שרשום משקל 3/4)
- פרזות אסמטריות היוצרות תחושה של חופש ביטוי, הרהורים, פחד, חוסר וודאות, בדידות ועוד.
- הסטרוקטורה מעוצבת ע"י עיצוב המנגינה.
- שימוש בסולמות המטשטשים כל זהות טונאלית (רשומים 5 במולים), בכרומטיקה מרובה, בסקוונצות ארוכות ומתמשכות, ברובטו, בשינויים בטמפו, בקישוטים (טרילים).
- האדם המשוחח עם עצמו, המנגינה הבודדה, חליל רועים בודד.

סירינקס - תיווי גרפי:

https://www.youtube.com/watch?v=C_yf7Fflyu1Y

החליל / מילים: לאה גולדברג / לחן: דוד זהבי

מנגינת החליל, למרבץ עדרים,
מנגינת החליל, לאחי הקטן,
מנגינת החליל, להרים להרים
החליל.

המקשיב לו יודע
ידוע היטב,
הוא יעיר את הדמי,
הוא יחונן בצליל
כמשק הרוחות
בפרדס מלבלב
החליל
מנגינת החליל...

החליל
הוא פשוט ועדין,
וקולו כמו
קול של הלב.
החליל,

כשכשוך הפלגים,
כמו שיר ילדים.
כמשק הרוחות
בפרדס מלבלב
החליל, החליל.
מנגינת החליל, לאילן, לענן,

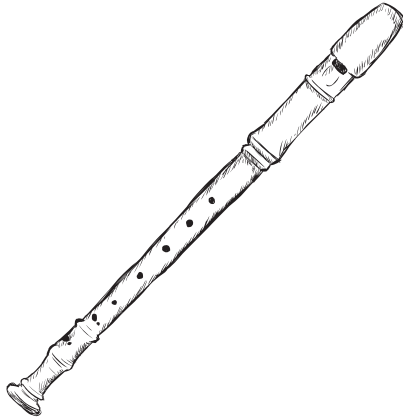
הצעות לפעילויות

הכרת המוטיב הפותח :

- השמעת הפרזה הראשונה ושיחה: איזה אופי יש לנעימה? מי מנגן? מה אנו חשים? מה הנגן חש? מתי אנו יכולים לשמוע מנגינה כזאת?
- לאחר שיחה על מרכיבי המוטיב ואיפיונו, הוספת תנועה מתאימה (ניתן עם מטפחת).
- סיפור "סירינגקס" מתוך המיתולוגיה היוונית.
- איזו מן נעימה אנו מצפים לשמוע? מה יהיה אופיה? הטמפו? הכלים המבצעים וכו'.
- האזנה לכל הנעימה והתייחסות לשאלות שהועלו.
- תוך כדי האזנה לנעימה, תגובה תנועתית של קימה מהמקום או הנפת יד, אך ורק בעת הנשימות (נשימות מפתיעות- משפטים אסמטריים)
- הוספת צליל בודד של מצילות קטנות בסוף פרזה מוסיקלית (מבלבל מאוד)
- התלמידים ישבו במעגל. חלוקת 3 מטפחות בכיתה. תנועת המטפחות עם כיוון השעון. בכל פעם שנשמע הנושא הילד מניע את המטפחת בתנועה אנכית מסולסלת ומתפתלת יורדת ועולה. במשפט ללא המוטיב, התלמידים יעבירו את המטפחת ללא תנועה מיוחדת. העברת המטפחת תבצע אך ורק בעת סיום פרזה, בזמן הנשימות.
- הוראת השיר "חליל מקנה סוף" מילים ולחן נעמי שמר (מצורפים תווים ומילים)
- הוראת השיר "החליל" מילים: לאה גולדברג / לחן: דוד זהבי.

חליל מקנה סוף / מילים ולחן: נעמי שמר

אך בחורף הוא שומע
איך הרוח בעלים
לבדו לשיר יודע
כאלף חלילים

מי יודע איזה פלא
אי הדרך נכנסו
כל המנגינות האלה
אל קנה ירוק של סוף

ידידי עשה חליל לי
מקנה ירוק של סוף
ואמר עכשיו נגני לי
שיר שמח או עצוב
ידידי עשה חליל לי

ידידי עשה חליל לי
מקנה ירוק של סוף
ואמר עכשיו נגני לי
שיר שמח או עצוב

חלילי עשוי מסוף הוא
ועל כן הוא מחלל
איך השמש והצל
נשקפים בראי המים

חלילי עיתים עצוב הוא
ועל כן הוא מילל
כמו שועל קטן עזוב
שאבד בתוך הסוף

חלילי צוחק בקיץ
חלילי בוכה בסתיו
באביב הוא מתרונן לו
כציפור בראש ענף

(♩ = 100)

D7 G E7
YE - DI - DI A - SA CHA - LIL LI MI - KA - NE YA - ROK SHEL

Am D7 G C7 D7
SUF VE A - MAR ACH - SHAV NAG - NI LI SHIR SA - ME - ACH O A -

G G C G D7 G
TSUV CHA - LI - LI A - SUI MI - SUF HU VE - AL KEN HU ME - CHA -

Am B7 Em Am
LEL EICH HA - SHE - MESH VE - HA - TSEL NISH - KA - FIM BIR - I HA -
2. E - LEF CHA - LI -

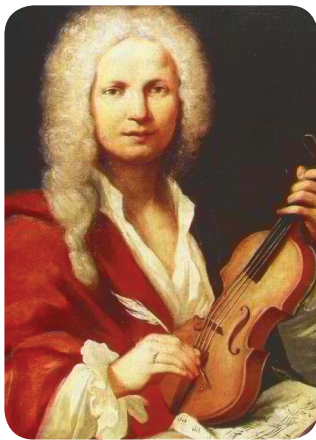
D G C G D7 G
MA - IM CHA - LI - LI I - TIM A - TSUV HU VE AL KEN HU ME - YA -
LIM

Am7 D# dim B7 Em Am7 D7
LEL KMO SHU - AL KA - TAN A - ZUV SHE - A - VAD BE - TOCH HA - SUF

D7 D7 G+6
YE - DI - DI A - SA CHA - LIL LI

D. C., al Coda

על המלחין

אביו של אנטוניו ויוואלדי היה כנר בתזמורת בבזיליקת "סאן מרקו" בונציה שבאיטליה ואצלו למד נגינה בכינור ומאוחר יותר גם הלחנה. אנטוניו ויוואלדי פנה ללימודי דת בהיותו צעיר ובגיל 28 היה לכומר. בריאותו הרופפת לא אפשרה לו למלא את תפקידו ככומר, לכן הקדיש את חייו לניהול קונסרבטוריון במוסד לנערות יתומות בונציה. ויוואלדי כונה "הכומר אדום הראש" בשל היותו ג'ינג'י (אדום שיער)

הוא היה מלחין פורה, כתב מעל ל-400 קונצ'רטי לסולנים ולתזמורת כלי קשת ומספר רב של אופרות ויצירות כנסיות למקהלות. יצירותיו התחבבו על קהל המאזינים באיטליה בפרט ובכל רחבי אירופה. רבים ניסו לחקות את סגנון כתיבתו וזאת משום שהוא הלחין יצירות בעלות ציוריות מעניינת, רעיונות מוסיקליים ברורים, מקצבים נמרצים החוזרים על עצמם, יצירות שיש בהן איזון בין הסולן והתזמורת ובעיקר בגלל הפשטות והבהירות.

לאחר מותו כמעט ונשכח ויוואלדי, אך, במהלך המחקר ללימוד יצירתו של יוהן סבסטיאן באך, גילו החוקרים כי באך העתיק קטעי יצירות רבים משל ויוואלדי, כנהוג בתקופתם של שני המלחינים, וכך החלו לחקור את יצירותיו של המלחין הנשכח ואלו נחשפו לקהל הרחב.

על ה"קונצ'רטו"

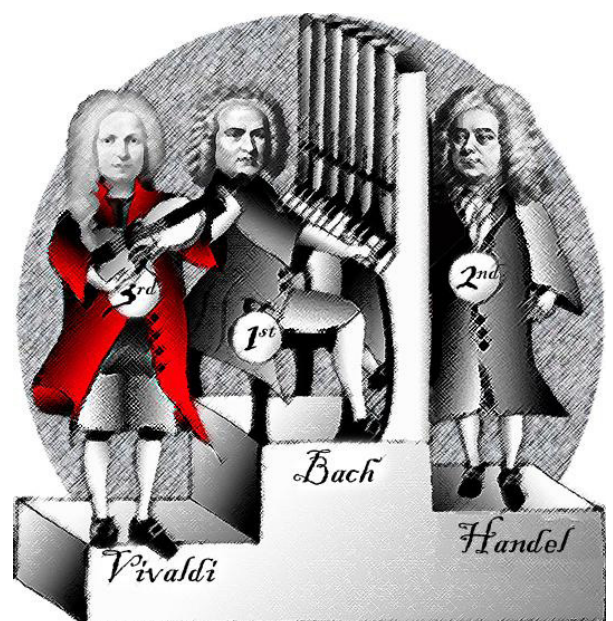
קונצ'רטו = להתחרות (באיטלקית).

הקונצ'רטו זוהי יצירה תזמורתית, בה קיים מעין עימות בין הסולן (קבוצת הסולנים) לבין התזמורת. עימות זה יוצר משחק מעניין בין הכלים, המאפשר להתייחס לנושאים כמו: יחיד מול רבים, ניגוד קולו של הכלי היחיד מול קולה של התזמורת ויכולתו של הסולן להפגין וירטואוזיות בנגינתו.

הקונצ'רטו בנוי על עיקרון הניגודים- בגוון, בעוצמה, במהירות, בסדר הפרקים, במבנה הפרק המהיר שבו קטעי ה"טוטי" (כולם יחד) חוזרים כעמודי תווך וקטעי הסולו (נגן יחיד) מהווים את קטעי הביניים.

המלחינים הבולטים בתקופת הבארוק:

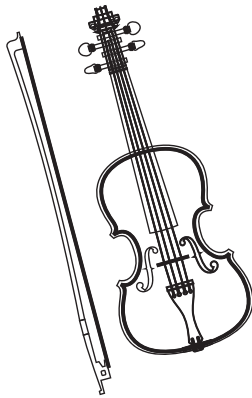
1. באך
2. הנדל
3. ויוואלדי

מאפייני הקונצ'רטו

זוהי היצירה האחרונה של ויואלדי כתב לבית היתומות ויצירתו האחרונה בכלל.

- הקונצ'רטו כולו מאופיין בניגודיות בסדר הפרקים: מהיר-איטי-מהיר
- ניגודיות במבנה של הפרק המהיר, שבו קטעי ה"טוטי" של התזמורת כולה נטועים כעמודים בין קטעי הכינורות סולו (קבוצת הסולו וקבוצת ההד)
- מרבית הקטעים חוזרים על עצמם פעמיים כשהפעם השניה המיוצגת ע"י קבוצת ה"הד", נשמעת בעוצמה חלשה יותר (הד לפעם הראשונה)
- שינויים קיצוניים בדינמיקה.
- הפרק השלישי (Allegro) כתוב בלה מז'ור, משקל 2/4 עם קדמה, בטמפו מהיר.
- מבנה הפרק השלישי: טוטי(תיבות 1-26), סולו (תיבות 27-54), טוטי (תיבות 55-65), סולו (תיבות 66-100), טוטי (תיבות 101-114), סולו (תיבות 115-153), חזרה לטוטי ראשון (תיבות 1-26). א, ב, א*, ג, א**, ד, א
- הפרק בנוי בצורת רונדו= צורה מוסיקלית שמקורה בריקוד צרפתי עתיק. הנושא הראשי חוזר מספר פעמים כמעין פזמון חוזר ובין הופעותיו מופיעים קטעי ביניים שונים. בקונצ'רטו של ויואלדי קטעי הטוטי הם הפזמון החוזר וקטעי הסולו וההד הם קטעי הביניים.
- בקטעי הסולו קיימת אסימטריה באורך המשפטים (מעין ניסיון "לשגע את המאזין")
- הרכב הכלים המנגנים:

כינור סולו

כינור ראשון

כינור שני

ויולה

צ'לו וקונטרבס

כינור סולו

כינור ראשון

כינור שני

צ'מבלו

קבוצת ה"הד"

- בקטעי הסולו מנגנת רק הקבוצה הראשונה (ללא קבוצת ה"הד").
- בקטעי הטוטי ההכפלה של המלודיה מופיעה רק בכינורות ויתר כלי הקשת והצ'מבלו, מוסיפים תמיכה ריתמית והרמונית. בסיומו של קטע סולו ראשון (החל מתיבה 42), נשברת הסימטריה של ה"הד" והכינור הראשון מתחיל לפתח את אחד מהרעיונות בעזרת סקוונצות מרובות, תוך כדי חזרה על מוטיבים ריתמיים ומלודיים, ללא חיקוי של קבוצת ה"הד" בסופו.
- קטע טוטי שני, קצר הרבה יותר מהראשון ולקוח ממנו. (תיבות 65-55 דומות לתיבות 25-11)
- בקטע סולו שני מנגן כינור סולו ראשון וכינור סולו שני השייך לקבוצת ההד את אותו תפקיד, בו-זמנית במרווח של תרצה קטנה כלפי מטה בתיבות 75-79 (הצפפה של נושא ה"הד") ולאחר מכן הכינור סולו מקבל את הבמה ופותח בסולו וירטואוזי, מלא ארפג'יו, עיטורי, טרילרים וסקוונצות.
- קטע טוטי שלישי מתחיל כמו הראשון אולם לאחר 6 תיבות מקבל שינוי.
- לקראת סוף הסולו האחרון שוב מתאחדות שתי קבוצות הכינור שולו ומנגנות בו-זמנית את המלודיה כשאת סוף דבר אומר הכינור סולו הראשון.
- קבוצת ה"הד" מנגנת לעיתים מאחורי פרגוד על מנת להשמע מרחוק. זוהי דוגמה למסורת הוונציאנית של חידושים בתחום הסטראופוני - החל מגבריאלי שניצל את אגפי הכנסיה להעמיד קבוצות של נשיפה ממתכת זו מול זו, והמשך בקונצ'רטי של ויואלדי לתזמורת כפולות ולהרכבים מפתיעים.

קישור להאזנה:

<https://www.youtube.com/watch?v=MStHFDwa5Qs>

הצעות לפעילויות

חיקוי והד בתנועה.

חיקוי והד בתנועה כתגובה לאמפרוביזציה בנגינה של המורה.

השיר "אל המעיין" או שיר ה"הד" בבצוע מקהלת "שירולי" כדוגמה ל"הד".

טפטפ טט טט פורטה- טפטפ טט טט פיאנו

זה השיר המהדהד- זה השיר המהדהד

טומבלה טומבלה טובלה פורטה- טומבלה טומבלה טומבלה פיאנו

טפטפ טט מה נאה - טפטפ טט מה נאה.

ההד, מלבד היותו אפקט של המרחב ושל הזמן, הוא גם אלמנט תכני/סיפורי. ניתן לתרגל עם הילדים שירה בהד של מוטיבים או מנגינות קצרות: מורה-תלמידים או גם תלמידים-שאר הכיתה. זו הזדמנות ליצירתיות.

שאלות למחשבה: האם הפעם השניה שבה אנחנו שומעים מנגינה ברצף מתפרשת אותו הדבר באזנינו, או האם יש לחזרה תפקיד מדגיש / מגביר מתח / יוצר קסם / (משעמם?).

הכרת הקטע הפותח (הטוטי הראשון) ומאפייניו

הוספת "מראה" לטוטי הראשון:

תיבה 1: ארבע פעמים ניגוב ציפורן עם האגודל (על כל אחת מהציפורניים)

תיבה 2: צליל מודגש פתיחת כל האצבעות בימין

תיבות 3-4: פתיחת אצבעות שוב בימין ואח"כ (כמו הד) ביד שמאל אולם נמוך יותר

תיבות 5-6: ירידת מדרגות בימין, שמאל, ימין

תיבות 7-10: פתיחת יד ימין (מעין פניה לחבר, הזמנה) והחזרת היד ואותו הדבר בשמאל.

תיבות 11-12: בחלקי השש-עשרה גלגול הידיים כלפי מטה.

תיבות 13-15: עליה המחיאות כף לפי הריתמוס (סקוונצה ריתמית החוזרת 3 פעמים)

תיבות 16-17: פתיחת הידיים והקשה של רבע.

תיבות 18-19: גלגול הידיים בחלקי השש-עשרה ומחיאה (פעמה ראשונה בתיבה 19)

תיבות 20-21: הרחקת יד ימין מהגוף פעמיים והחזרתה כששמאל מוחאת כף על ימין

תיבות 22-23: אותו הדבר לצד שני

תיבות 24-26: הרמת ימין, הרמת שמאל, הורדת שתי הידיים על צליל הטרייל תוך סגירתן, ציור גלגל כששתי הידיים

סגורות ובצליל האחרון שילוב ידיים (טוניקה)

הוספת התבנית הריתמית, המתאימה רק לטוטי הראשון (ראה בהמשך).

הערה: ניתן לבצע הקשה של רבע, בכל המקומות שיש שמינית ושני חלקי שש-עשרה.

התייחסות למושגים: "קונצ'רטו", "טוטי", "סולו", "הד", "רונדו".
הוספת "מראות" לכל אחד מחלקי ה"טוטי" - מה דומה ומה שונה?

טוטי שני:

גלגול ידיים, הקשת סקוונצה ריתמית בעליה, הרחקת ימין והחזרתה כששמאל מוחאת כף,

הרחקת שמאל והחזרתה כשימין מוחאת כף, הרמת ימין, הרמת שמאל, סגירת ידיים וציור

גלגל ללא שילוב ידיים בסוף (לא מגיעים לטוניקה)

טוטי שלישי:

ארבעה "ניגובי אצבעות" ופתיחת האצבעות פעם אחת, שלוש מדרגות (ימין, שמאל, ימין),

פתיחת יד ימין (הזמנת חבר) וסגירתה, גלגול בחלקי שש-עשרה ומחיאה, הרחקת ימין וסגירה

עם מחיאות של שמאל ולהפך הרחקת שמאל וסגירה עם מחיאות כף של ימין, הרמת ימין,

הרמת שמאל, מחיאה יחד למטה, ציור גלגל ושילוב ידיים.

טוטי רביעי:

חזרה מדויקת על הטוטי הראשון.

- הוספת כוריאוגרפיה לכל הפרק: התלמידים יושבים במעגל. בקטעי הטוטי כל הכיתה מבצעת את ה"מראה", בקטעי הסולו וההד יש לבחור שני תלמידים, אחד בתוך המעגל והשני מחוץ למעגל. שני ה"סולנים" מתנועעים באופן חופשי במרחב כאשר הילד המבצע את "ההד" חייב לחקות בתנועתו את תנועת הסולן. ניתן להוסיף לסולנים סרטים או מטפחות.

נקודות לדיון ומחשבה

- לקחת את הקו העליון ולבחון מכמה מוטיבים מובדלים הוא עשוי - יש רבים כאלו, ובחלק מהם משתמש ויוואלדי אחר כך בקטעי הסולו. אפשר לראות שלעיתים ההד לא עונה במדויק אלא פשוט מנגן קול שני.
- להתייחס לשכבות הסולו-ליווי מצומצם-הד-ליווי מצומצם-טוטי.
- שיחה בנושא הצ'מבלו, אביו של הפסנתר, ותפקידו בקבוצת הקונטינואו.
- התייחסות לארטיקולציה ולצורת הפקת הצליל: מתי קשתו של הכנר קופצת (ספיקטו) ומתי "מרוחה על המיתר" (דטשה).

על המלחין והיצירה

לרוי אנדרסון נולד במסצ'וסטס ארה"ב. את שיעורי הפסנתר הראשונים שלו קיבל מאמו, שהייתה נגנית עוגב. הוא המשיך בלימודי פסנתר ונוסף לכך למד נגינה בקונטרבס בבוסטון. לרוי אנדרסון המשיך ללמוד בהרווארד ובמקביל עבד כנגן עוגב באוניברסיטה, ניצח על המקהלה ועל תזמורת אוניברסיטת הרווארד וכן ניצח על תזמורות ריקודים בסביבות בוסטון, שבשבילן גם הכין עיבודים שונים. עבודתו זו הגיעה לידיעתו של ארתור פידלה, ששכר בשנת 1936 את אנדרסון לעבד מוזיקה מסורתית ופופולרית בשביל תזמורת הטיילת וגם לחבר לה יצירות מקוריות.

בשנת 1945 תוך כדי שירותו הצבאי, כתב את הלהיט הראשון שלו, "השעון הסינקופי" שזיכה אותו בתקליט זהב ובמקום ה-11 במצעדי הלהיטים. בשנת 1950 הוסיף מיטשל פאריס מילים ליצירה. הקטעים שחיבר וההקלטות שעשה בשנות החמישים נחלו הצלחה מסחרית עצומה. בין להיטיו המפורסמים ביותר: "טנגו כחול", "נסיעה במזחלת שלג" ו"מכונת הכתיבה" (המשמש שנים רבות כאות הזמן ליומן החדשות של קול ישראל בשבת בבוקר - כשניסו לפני שנים אחדות להחליף אותו, קמה מחאה ציבורית כללית והרעיון נגנז).

סגנונו המוזיקלי של אנדרסון, המושפע מאוד מג'ורג' גרשווין וממוזיקה עממית של ארצות שונות, עושה שימוש באפקטים כליים יצירתיים ומדי פעם בפריטים, שאינם מקובלים בשימוש ככלי נגינה, כגון מכונת כתיבה ונייר זכוכית. יצירותיו מאופיינות בהיותן קצרות וקלילות. יש המקטלגים את המוסיקה שלו כהומוריסטית.

ביצירה "מכונת הכתיבה" אנדרסן מנסה לדמות ביצירה את צלילי תקתוק האותיות. ההומור ביצירה מזערי, בחלק שני שומעים צלצול שנשמע בתום הקלדת שורה ומעבר לשורה הבאה. במכונת כתיבה אמיתית יכול היה להישמע רק צלצול אחד, ביצירה נשמעים פעמיים שני צלצולים.

מבנה היצירה:

פתיחה א ב א סיום

פתיחה א ב א ג א סיום

בחלק א' הוא פסוקים באורכים שונים.

בסוף פסוק קיימת אתנחתא קצקצרה וצלצול

חלק ב' מאופיין בצלצולים. ארבעה פסוקים שחוזרים פעמיים

הצעות לפעילויות

- שיחה עם התלמידים על דרכים להעביר הודעות לפני המצאת המחשב והטלפון.
- להציג בתמונה את מכונת הכתיבה ולציין שמעבר בין שורה לשורה אופיין בצלצול שמזכיר צליל של שלישי
- להקשיב לחלק א' ולהגיב לסוף פסוק בו ישנה הפסקה במנגינה וצליל מיוחד למכונה בשלב מתקדם יותר ניתן לתת את התפקיד הזה לתלמיד שינגן בשליש
- מיקוד הקשבה לצלילים בחלק ב' ותגובה לצלצולים אם שומעים צליל בודד או שניים ברצף. להגיב בהרמת מספר האצבעות כששומעים את הצלצולים.
- כתיבת פרטיטורה /סקיצה איורית של היצירה על בריסטול מול הילדים תוך כדי האזנה.
- התלמידים כותבים פרטיטורה גרפית משלהם תוך כדי האזנה.
- בכל פסוק קם תלמיד הולך ונעמד בסוף הפסוק. בחלק השני יחליטו התלמידים איך להגיב יחד לצלצולים שגם הם סופי פסוק.
- "מראה" שמזכירה את תנועות הנגינה על מכונת הכתיבה. בחלק השני תנועה חופשית יותר.

קישורים להאזנה:

שמינית ווקאל- מכונת הכתיבה עם מילים בעברית:

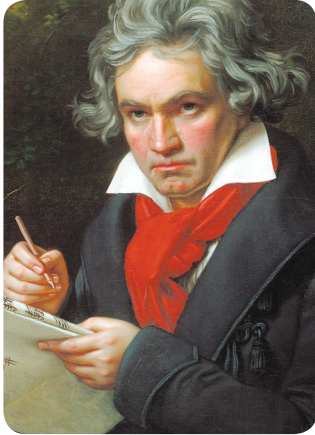
https://www.youtube.com/watch?v=m2nvv1_Yza4

ג'רי לואיס - מכונת הכתיבה:

https://www.youtube.com/watch?v=fuST9npgy_o

על המלחין

בטהובן נולד למשפחה עניה שהיתה נתונה בסבך של צרות משפחתיות, אביו היה שתיין ואימו היתה משרתת. הם היו שבעה אחים ולודוויג היה הבכור. כשנכח אביו בכשרונו של הבן נתעורר בו הרצון לראותו מגיע לרמתו של מוצארט ולשם כך נתן לו את ההכשרה המתאימה ולא היסס להשתמש בכוח הזרוע לשם כך. בטהובן בילדותו למד לנגן במספר כלי נגינה: פסנתר, צ'מבלו ועוגב (כלי מקלדת), כינור וויולה (כלי-קשת). עלייתו של בטהובן היתה מהירה מאוד ושמו הלך לפניו. הוא זכה להערכת בני דורו. הוא נחשב אחד מעמודי התווך של הסגנון הקלאסי.

בהיותו בן 19 פרצה המהפכה הצרפתית. בטהובן היה צעיר מרדני ורגיש, עצמאי וחסר סובלנות פוליטית. הוא דגל בחופש, שוויון, אחווה וברעיון שהאדם הוא האדון לגורלו.

בגיל 28 (בשנת 1798) החלו האזנות הראשונים של חרשותו ומאז החל לאבד את כושר השמיעה שלו. תוך מאבק קשה עם עצמו ובהדרגה, נאלץ לוותר על הנגינה והקדיש את עצמו יותר ויותר להלחנה.

נוהגים לחלק את חייו של בטהובן לשלוש תקופות:

תקופה ראשונה (עד שנת 1800) - תקופה בה מורגשת השפעתם החזקה של גדולי המלחינים של התקופה הקלאסית: היידן ומוצארט.
תקופה שנייה (1800-1814) - תקופה המייצגת את בטהובן הבוגר והבשל בדרך הכתיבה העצמאית שלו.
תקופה שלישית (1816-1827) - תקופת חרשותו המלאה, המבשרת את הסיגנון החדש-הרומנטי.

תהליך יצירתו היה ממושך, מלא מאבקים פנימיים וביקורת עצמית קשה. הוא כתב ומחק, כתב ומחק. שאופלר כתב על כך: "בטהובן יכול היה לחזור ולכתוב נעימה אחת 10, 20 או 50 פעמים, עד שקיבלה את צורתה הבלעדית והסופית". בטהובן בעצמו כתב: "הרעיון הבסיסי לעולם אינו מרפה ממני, אני שומע אותו בכל היקפו, כאילו הוא עומד מולי" בטהובן כתב 9 סימפוניות, סונטות, קונצ'רטו לכינור, קונצ'רטים לפסנתר, אופרה אחת "פידליו", פתיחות, מוסיקה דתית, מיסות שונות ועוד.

על היצירה

הסימפוניה ה-5 היא אחת המפורסמות מבין יצירותיו של בטהובן. בתקופה בה הלחין בטהובן את הסימפוניה החמישית (1805 - 1808) הוא החל בעצם לאבד את שמיעתו, הוא הלחין את היצירה תוך מאבק ממושך עם חירשותו המתעצמת ונדר "אני אחוז בגורל בגורל והוא לא יביסני". המוסיקה שלו משקפת מאבק זה ומביעה את "האני מאמין" ההרואי שלו, האדם מסוגל לעצב את גורלו. (ניתן למצוא צלילים אלה כסימן פתיחה בשידורים של תנועות מחתרת ופרטיזנים במלחמת העולם השנייה). הפרק הראשון בסימפוניה החמישית נפתח במוטיב הממחיש את התחושה של "הגורל הדופק בדלת" והוא מהווה את הגרעין המוסיקלי של הפרק כולו. הכינוי "מוטיב הגורל" היה רשום באחת הפיתקאות של שינדלר, ידידו ומזכירו האישי של בטהובן, אשר נהג לתעד פרטים רבים מחייו של המלחין, אמירות שלו, סיפורים על מאורעות חייו ועוד.

בזכות המוטיב המורכב משלושה צלילים מוגדרים וקצרים, בעלי גובה ומשך זהים וצליל רביעי נמוך יותר ומתמשך, שמשכו פחות ברור בגלל השהייה (=פרמטה), מכונה הסימפוניה בפי רבים "סימפונית הגורל".

המוטיב: ●●●——— V מזהה עם האות V

פירוש האות V במורס הוא VICTORY = ניצחון.

"עלי אבודות לחיי כיום הם מזוקה וסבל.
זה כמעט שנתיים לאני מוסיץ בחברה מלום לאין ביכולתי
אומר לבני האדם: אני חייל או הייתי בעל מקצוע אחי,
הייתי עשוי להתמודד עם נכותי זאת אבל במקצועי
צוהי מאבא איומה. אני חי בתוך המוסיקה שלי באבד
ומיד לאני מסיים יצירה אני מתחיל לחבר אחרת"

"אם תלא אותי מפיכן באים הרעיונות הם באים
כמומדים ברלות עצמם, הם באים אלי בדממת ראייה
או רלבם בבוקר וביטויים בדמות צלילים; וצלילים אילו
מהדהדים במוחי בצלול לירה ובסצירה,
עד לאבסוף הם מתייצבים בדמות תווים."

- התכונה הבולטת ביותר בסימפוזיה היא ההשענות של בטהובן, על המוטיב הקצר, "מוטיב הגורל".
 המוטיב הפותח את היצירה מופיע בגלגולים שונים לא רק בפרק הראשון.
 כדי לפתח מוטיב בתוך חיבור קצר אפשר:
 - לחזור עליו מגובה אחר מבלי לשנות את מהותו.
 - לשנות את המרווחים שבין הצלילים בעוד הריתמוס נשאר כשהיה.
 - לשנות את הריתמוס ולהשאיר את המרווחים כמקודם.
 - לשנות את כיוון הצלילים: עולים ליורדים ולהפך.
 - "לפורר" את המוטיב לחלקים קטנים ורק שברי מוטיב נשארים.

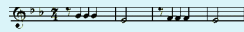
מלא את הטבלה תוך כדי האזנה לפרק הראשון:

נושא ב'	נושא א'	המרכיבים
	מינור	סולם
עולים		כיוון הצלילים
		מקצב
זמרתי, רחב		אופי
		עוצמה
	כל התזמורת	תזמור (הכלים)

תכונות מוסיקליות בולטות (למורה)

- שימוש במוטיב ריתמי הפותח את היצירה, עומד בפני עצמו ומופיע כחומר גלם עיקרי לבניין הפרק כולו, אך גם היצירה כולה, כמו תא קטן היוצר גוף שלם.
- איחוד כל פרקי הסימפוזיה בעזרת המוטיב.
- שפע של רעיונות לפיתוח ועיבוד.
- תזמור עשיר (הוספת כלי נשיפה מעץ וממתכת)
- יצירת שיאים תזמורתיים בולטים, ע"י מעברים דרמטיים.
- פרק ראשון הבנוי בצורת הסונטה: תצוגה עם שני נושאים מנוגדים, פיתוח, רפריזה וקודה
- שני הנושאים משולבים זה בזה באמצעות הגרעין הריתמי הראשוני והעקשן, דרך סקוונצות העוברות בין הכלים השונים.

הצעות לפעילויות

- התלמידים יחברו למוטיב הריתמי הפותח
- 2 תלמידים "ישוחחו" ביניהם בכלי הקשה ריתמיים תוך כדי שימוש במוטיב הריתמי - ניתן "לפתח" את המוטיב, כלומר לבצע "הצפפה": חזרה על המוטיב ללא הפסקה אחד אחרי השני.
- לבקש מתלמידים לתאר בנגינתם (תוך שימוש במוטיב הריתמי) מישהו עצבני מאוד ו"לחוץ" העומד מאחורי הדלת, ומעוניין שיפתחו לו אותה.
- הכרת שני הנושאים והתייחסות למאפיינים של כל אחד מהם:

- נושא שני שירתי ב-לו, לו, לו...

- שירת מוטיב ה"גורל" תוך כדי שינויים: בטמפו, בעוצמה, בארטיקולציה, עם הצפפה תוך שימוש בקבוצות היוצרות מעין דו-שיח מוסיקלי (עד יצירת מרקם הטורפוני).
 - האזנה לשני הנושאים והתייחסות למאפיינים המוסיקליים, לאופי ובעיקר לתחושות הנובעות בעקבות ההאזנה. (מה במוסיקה גרם לנו להפתעה, למתח, לשקט יחסי, רוגע מדומה וכו)
 - מילוי הטבלה (בדף לתלמיד) תוך כדי האזנה.
- מוטיב (תנע) - קבוצת צלילים קצרה, אך בעלת אופי מוסיקאלי מסוים, המהווה יחידה מלודית או ריתמית מוגדרת, המשמשת כחומר בניין לחיבור מוסיקאלי שלם, או לחלק ממנו. (מקור המילה בפועל הלטיני movere = להניע).

תווי גרפי פרק ראשון סמפוניה מס' 5:

<http://www.youtube.com/watch?v=rRgXUFnfKIY>

"הויכוח"

<https://www.youtube.com/watch?v=EEhF-7suDsM>

הפתיחה לאופרה "וילהלם טל" ג'אוקינו רוסיני (1798-1868)

על היצירה

רוסיני היה בשיא הקריירה המוזיקאלית שלו, בשנת 1829 כאשר התפרסמה האופרה האחרונה "וילהלם טל". ג'אוקינו רוסיני, שהיה המוכר כאמן הקומדיה האופראית הקלילה והעליזה. זאת היתה האופרה הכי שאפתנית, רצינית, פוליטית, דרמטית, היסטורית. הוא היה בן 37 כשכתב אותה, ואחר כך חי עוד 40 שנה בלי לחבר אף אופרה אחת. האופרה נכשלה למרות שרוסיני והמבקרים ראו בה את פסגת יצירותיו. האופרה כנראה לא ענתה על טעמו של הקהל וציפיותיו מרוסיני. היא היתה ארוכה מאוד. היה קשה ביותר להביאה לידי ביצוע שלם (לכן רוסיני בעצמו דאג לקצר אותה).

תזמורו של רוסיני היו מלאי דמיון ותפקידי הזמרים היו מאתגרים ביותר בשל המיומנויות הטכניות להן נדרשו. האופרה נותרה בתודעת חובבי האופרה והמוזיקה הקלאסית רק בזכות הפתיחה הידועה. הפתיחה היא למעשה פנינה שהפכה לגולת הכותרת. היא ארוכה ומורכבת.

מבנה הפתיחה: הפתיחה מתחילה בקטע איטי ועדין, יתכן שכוונתו של רוסיני היתה לצייר

תמונת נוף של בוקר על הרי שוויץ. לאחריה קטע מהיר יותר, תמונה כפרית ומנגינת הרים נוגה. לבסוף נכנסות תרועות החוצצה המוכרות, המתארות את ניצחונם של חיילי שוויץ בסיום מלא הוד והדה. הפתיחה, מקפלת את כל סיפור העלילה של האופרה וסיפורו של "וילהלם טל".

הסיפור על "וילהלם טל":

דמותו של וילהלם טל קשורה בדמות היסטורית מיתולוגית, המסמלת את -מאבקם של העמים ששהו באזור שוויצריה לעצמאות ולכבוד עצמי. וילהלם טל חי במהלך המאה ה-14 במחוז קנטון אורי שהיה לחלק מהקונפדרציה-השוויצרית. באותם ימים מלכי בית הבסבורג שלטו באזורים רבים באירופה לרבות אוסטריה. שליט אוסטריה ביקש -לספח את מחוזות שוויץ. נסיונות הסיפוח חזרו מספר פעמים. בהתאם לאגדה, וילהלם טל היה איכר פשוט, אך רב-אומן בכל הקשור לשימוש בחץ-וקשת. כשהגיע המושל האוסטרי, הרמן גסלה, לבירת אורי, הוא הציב מוט בכיכר השוק והניח עליו כובע. הוא דרש שכל העובר אל מול המוט ישתחוה אליו. וילהלם טל, שהיה בעל חוש צדק וכבוד עצמי מפותח, סרב להשתחוות ונעצר מיד. לטל ניתנו מיד שתי בררות האחת -לירות חץ לעבר תפוח שיוצב על ראש בנו, והשנייה למות בהוצאה להורג. וילהלם טל בחר -בברירה הראשונה, וב 18 לנובמבר 1307 הצליח לפגוע בתפוח שהיה על ראש בנו ולחצותו לשניים. מסופר שבהמשך היה זה וילהלם טל בכבודו ובעצמו שנקם והרג את גסלה השליט העריץ.

ניצחונו של טל, הביא להתקוממות העממית ולניצחון בקרב מורגנטן, בו השוויצרים תבעו את עצמאותם ואת סילוקם של האוסטרים. שמו של טל וסיפורו הינם מיתוס עממי והפכו לסמל המעורר את שאיפתם של אנשי היום יום להדרת כבוד לאומית ולעצמאות. לא ברורה מידת מהימנותו של הסיפור, אך הוא הופץ והפך לפולקלור בקרב עמי אירופה הצפוניים במהלך המאה ה-16.

ניתוח מבנה היצירה והמוטיבים המרכזיים:

חלקה האחרון של האוברטורה מתאר דהירת הסוסים, כתוב בטמפו מהיר מאוד (אלגרו-ויואצ'ה) ומלא חיים. זהו חלק מרשים בתזמור שלו, בוירטואזיות הנדרשת, במקצבים ובמרץ שלו. מרבית היצירה מבוססת על מוטיב "דהדירה" שמופיע מיד בתחילת היצירה. החזרה העיקשת על מוטיב הדירה, יוצר את תחושת התנופה הבלתי פוסקת בפרק כולו.

מבנה הפרק:

פתיחה בתרועות חגיגיות	גשר - כינור סולו
A1 - מוטיב ה"דהירה"- 8 תיבות החוזרות פעמיים	A3
A2 - המשך מוטיב הדירה 8 תיבות החוזרות פעמיים	A2
מעבר (כינור ומעל מנגינה קצרה בקרנות היער)	A1
A1 - חזרה מזויקת	קודה ארוכה מלאת להט ואנרגיה.
A3 - נושא חדש, דחיסות העוצמה של כלי הקשת 8 תיבות שחוזרות פעמיים.	

הצעות לפעילויות

- סיפורו של "וילהלם טל" כדמות הסטורית וכמיתוס. איזה סיפורים דומים ניתן למצוא בהסטוריה של העם היהודי (דוד וגולית) ובסיפורי עם אחרים (רובין הוד)
 - התלמידים ינסו לדמיין איזו מן מוזיקה אנחנו עומדים לשמוע? מה יהיה אופיה לאור הסיפור? באילו כלים היו בוחרים ומדוע?
 - התלמידים יאזינו לפתיחה בלבד ויתארו מה הם שומעים? אופי המנגינה, כלים בולטים.
 - התלמידים יתייחסו למבנה היצירה ויבטאו כל חלק בתנועה שונה.
 - הוספת מראה ליצירה בפתיחה- רקיעות ברגליים- מתכוננים
- A1 - שלוש דהירות והפסקה . אחרי הדהירה השלישית בסיום המשפט - הרמת הידיים למעלה בשמחה.
A2 - תנועות הנפת לאסו פעם בימין ופעם בשמאל בהתאם למוזיקה.
A3 - הרמת ידיים למעלה כאילו מניפות תפוח גבוה מעל הראש, ובהדרגה יורדות עד הראש.

לסרטים וקטעים בהם מופיעה היצירה:

סרטון מצויר על סיפורו של וילהלם טל

<https://www.youtube.com/watch?v=nMygbxIPdfI>

קוסם בסגנון וילהלם טל

<https://www.youtube.com/watch?v=tzAA5j3FDPE&feature=youtu.be>

קטע מתוך הצגה "וילהלם טל"

<https://www.youtube.com/watch?v=sRdz5aTPzGI&feature=youtu.be>

פרסומת של רד בול

<https://www.youtube.com/watch?v=c8GZ4QQRUQ8&feature=youtu.be>

וילהלם טל באמנות

סיפורו של וילהלם טל ארע במאה ה-14. בשנת 1804 כתב שילר מחזה על שם "וילהלם טל" אולם אומנים רבים ציירו במהלך השנים את סיפורו של "וילהלם טל"

ציורו של הצייר הפלמי קארל עמנואל ביסט משנת 1674

איור של ג'ורג' לאמברט האנגלי מאמצע המאה ה-18

איור של אנטוניו זוקי משנת 1768

מילים ולחן: חברט שרמן וריצ'רד שרמן / תרגום: פנינה אבני ושרון כהן

כן כשדוכסים ומערץ עוד מבליים איתי
עוברת המילה ואז הם מבקשים אותי
סופרקליפרג'ליסטיקאקספיאלידושי
גם אם זה נשמע מפחיד זה מתיישב בראש כי
אם תגיד זה לא יכאב למרות שיש פה קושי
סופרקליפרג'ליסטיקאקספיאלידושי

ים-בירלילי
ים-בילה
ים-בירלילי
ים-בילה

אתה יכול להגיד את זה גם הפוך
שזה: דושיאליאקספיאקספיאלידושי...
אבל זה כבר יותר מסובך לראש

ואם את הלשון תבלע ואין מה לדבר
תחשוב על המילה ואז הפה לא ייסגר
אם חייך ישתנו אל תאשים אותי...
- לדוגמא?

- כן?
- פעם אמרתי אותה לחברה שלי
ועכשיו "חברה שלי" זאת אישתי!

סופרקליפרג'ליסטיקאקספיאלידושי
סופרקליפרג'ליסטיקאקספיאלידושי
סופרקליפרג'ליסטיקאקספיאלידושי
סופרקליפרג'ליסטיקאקספיאלידושי

סופרקליפרג'ליסטיקאקספיאלידושי
גם אם זה נשמע מפחיד תמיד ישב בראש כי
אם תגיד זה לא יכאב למרות שיש פה קושי
סופרקליפרג'ליסטיקאקספיאלידושי

ים-בירלילי
ים-בילה
ים-בירלילי
ים-בילה

מאוד פחדתי לדבר כשהייתי בן חמש
אבי נתן צביטה באף אמר לי תתבייש
בזכות מילה מאוד גדולה האף הפסיק לכאוב
מילה חמה ומשונה שרק עשתה רק טוב
סופרקליפרג'ליסטיקאקספיאלידושי

סופרקליפרג'ליסטיקאקספיאלידושי
גם אם זה נשמע מפחיד זה מתיישב בראש כי
אם תגיד זה לא יכאב למרות שיש פה קושי
סופרקליפרג'ליסטיקאקספיאלידושי

ים-בירלילי
ים-בילה
ים-בירלילי
ים-בילה

לקח איתו את המילה ברחבי עולם
אמרו כולם ראו הנה עובר כאן איש חכם

אחד הדברים שהפכו את "מרי פופינס" של דיסני לקלאסיקה הוא כמובן השירים. את המוזיקה לסרט כתבו והלחינו האחים היהודים חברט וריצ'רד שרמן, שהנפיקו להיטים למוזיקלס קולנועיים רבים, מ"ספר הג'ונגל" של דיסני ועד "צ'יטי צ'יטי בנג בנג". "מרי פופינס" הוליד לא מעט שירים נצחיים, כמו "Supercalifragilisticexpialidocious" - מילה מומצאת הבאה לתאר דבר כה נפלא שאין מילה שיכולה לתארו. השיר זכה גם לביצועים שונים בעברית, בתרגומים שונים. בין היתר שרו אותו רבקה רז, נינט טייב, ואי אפשר לשכוח את הדואט האלמותי והמאוד מהיר של ציפי שביט ומייק בורשטיין.

תקציר העלילה

העלילה מגוללת את סיפורה של משפחת בנקס המתגוררת בלונדון, בשנת 1910. בני המשפחה הם ג'ורג' בנקס הבנקאי הרציני, ויניפרד בנקס לוחמת למען זכויות האישה ושני ילדיהם, ג'יין ומייקל. ג'ורג' בנקס הרציני שקוע בעבודתו בבנק ואילו ויניפרד עסוקה בפעילותה ושניהם כמעט שלא מקדישים זמן לילדיהם אלא מפקידים את טיפולם בידי אומנות שונות, שלא מצליחות לשרוד בתפקיד. כאשר מתפטרת האומנת קטי, מתחיל מר בנקס לחפש אומנת חדשה. הילדים מציגים לפניו את דמות האומנת האידיאלית בעיניהם, אולם הוא קורע את ההודעה שהם כתבו והשליך אותה לאח ומפרסם הודעה משלו לאומנת "קלאסית", אישה רצינית, נוקשה ומסודרת. אל הבית מגיעות הרבה אומנות אך רוח עזה מעיפה את כל שאר האומנות ומי שמגיעה לבית משפחת בנקס היא מרי פופינס, אומנת אשר עונה בדיוק לדמות האומנת שהילדים רצו. פופינס משלבת בתוכה קסם, רגישות ואהבה, ותחת טיפולה חווים הילדים שורה של הרפתקאות מופלאות. אופייה של פופינס מוביל להתנגשות עם מר בנקס, אולם בסוף הסרט היא מצליחה לגשר בינו לבין ילדיו, ולאחד את משפחת בנקס למשפחה מאושרת ומלוכדת. תפקידה של המילה בסרט-

השיר מופיע בסצנת ההנפשה של הסרט, בה זוכה מרי פופינס במרוץ הסוסים ונשאלת על ידי כתבי עיתון כיצד היא מרגישה. כאשר אחד מהם אומר שאין בוודאי מילה אחת המתארת את הרגשתה, מציינת מרי כי יש מילה כזו - והיא "סופרקאליפרג'לי סטיקאקספיאלידושס". במחזמר "מרי פופינס", כפי שהופיע בווסט אנד של לונדון ובברודוויי בניו יורק, בהיעדר סצנת ההנפשה, השיר מושר בסופה של שיחה בין מרי והילדים, כאשר הילדים משחקים משחק איות של מילים, ומרי מצליחה ליצור את המילה הארוכה ביותר.

המילה משמשת גם את מר בנקס בסוף הסרט כאשר מנהלי הבנק, מר דאוז הבן ומר דאוז האב, מבקשים לשוחח עמו אודות התנהגותו המחפירה של מייקל בנו. לאחר השמדת הסממנים של מעמדו החברתי, נכנס בנקס לדיכאון שגורם לו אי-יציבות רגשית, מנהל הבנק שואל אותו האם יש מילים בפיו, וזה עונה: "סופרקאליפרג'ליסטיקאקספיאלידושס". המנהל מגחך כי לא קיימת מילה זו, ובנקס עונה לו: "אתה לא קיים!" ופורץ בשמחה פתאומית. "השתבש לו המוח", מגיב מנהל הבנק. לאחר שעולמו הישן של בנקס נחרב, הוא מבין את שמחת החיים והולך לתקן את העפיפון של ג'יין ומייקל.

יצירת המילה

בעקבות הצלחת הסרט והשיר, הפכה המילה מקובלת (אם כי אינה בשימוש) ומשמעותה כיום "משהו שהוא מדהים בצורה יוצאת מהכלל", או כדי להביע התלהבות ילדותית.

על פי רוברט ב. שרמן, כותב השיר, המילה נוצרה משילוב של מספר מילים:

super - משהו נעלה

cali - יופי

fragilistic - עדין ביותר

expialli - כפרה או לכפר

docious - מחונך

קישור לשיר בעברית:

https://www.youtube.com/watch?v=2j_hfKhrIm8

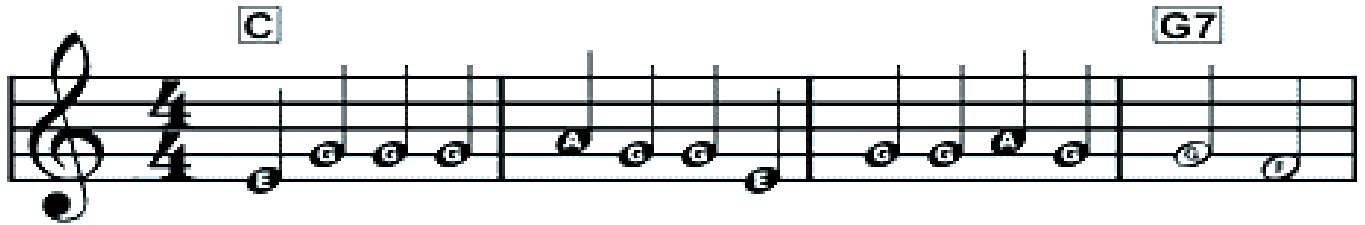
קישור לשיר המקורי:

<https://www.youtube.com/watch?v=uZNRzc3hWvE>

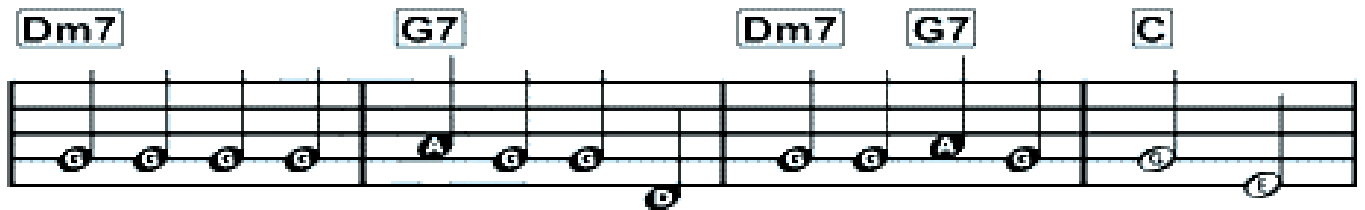
from Walt Disney's *MARY POPPINS*

Supercalifragilisticexpialidocious

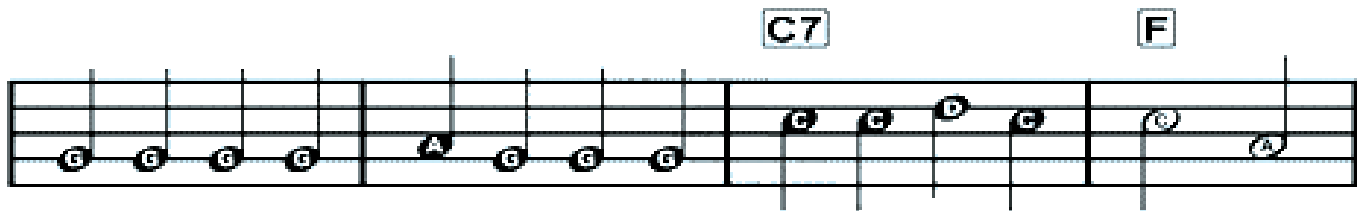
Words and Music by
Richard M. Sherman and Robert B. Sherman

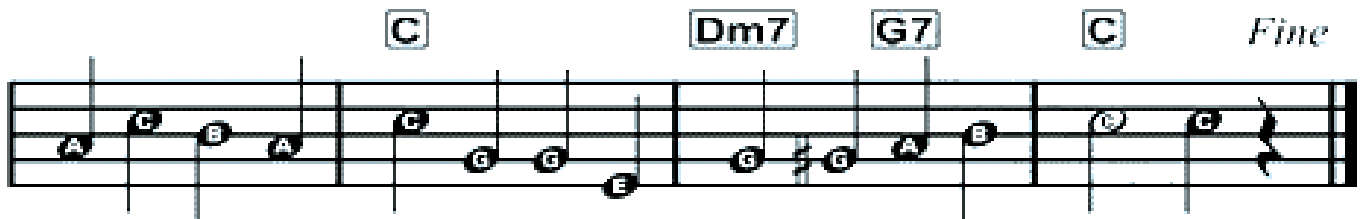
Sup - er - cal - i - frag - il - is - tic - ex - pi - al - i - do - cious!

E - ven though the sound of it is some-thing quite a - tro - cious,

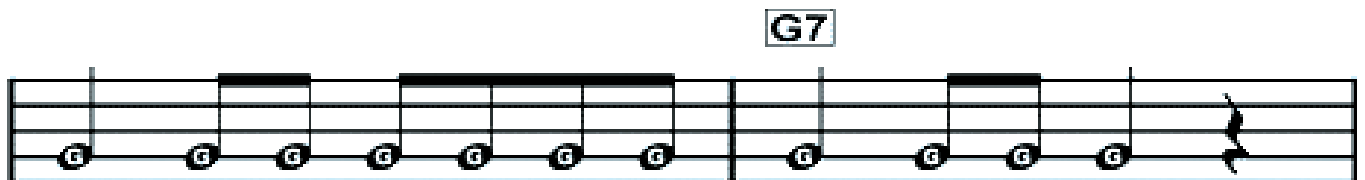

If you say it loud e - nough you'll al - ways sound pre - co - cious,

Fine

Sup - er - cal - i - frag - il - is - tic - ex - pi - al - i - do - cious!

Um did - dle did - dle did - dle, um did - dle ay!

הצעה לפעילות

1. יש להאזין לדואט של פפגנו ופפגנה.
 - א. הבנים ירימו את היד כאשר פפגנו שר.
 - ב. הבנות ירימו את היד כאשר פפגנה שרה.
 - ג. בנים ובנות יחד מרימים את הידיים כאשר פפגנו ופפגנה שרים יחדיו.
2. האזינו שוב לדואט - איזה רגש מעלה בכם המוסיקה? (עצובה, מפחידה, רצינית, אנרגטית, שמחה....)
 - א. מה הסיבות שהמוסיקה גרמה לכם להרגיש את הרגש הזה?
 - למשל - הקצב - (מהיר או איטי)
 - העוצמה - (חזקה או חלשה)
 - ההרמוניה - (צורמנית או נעימה)

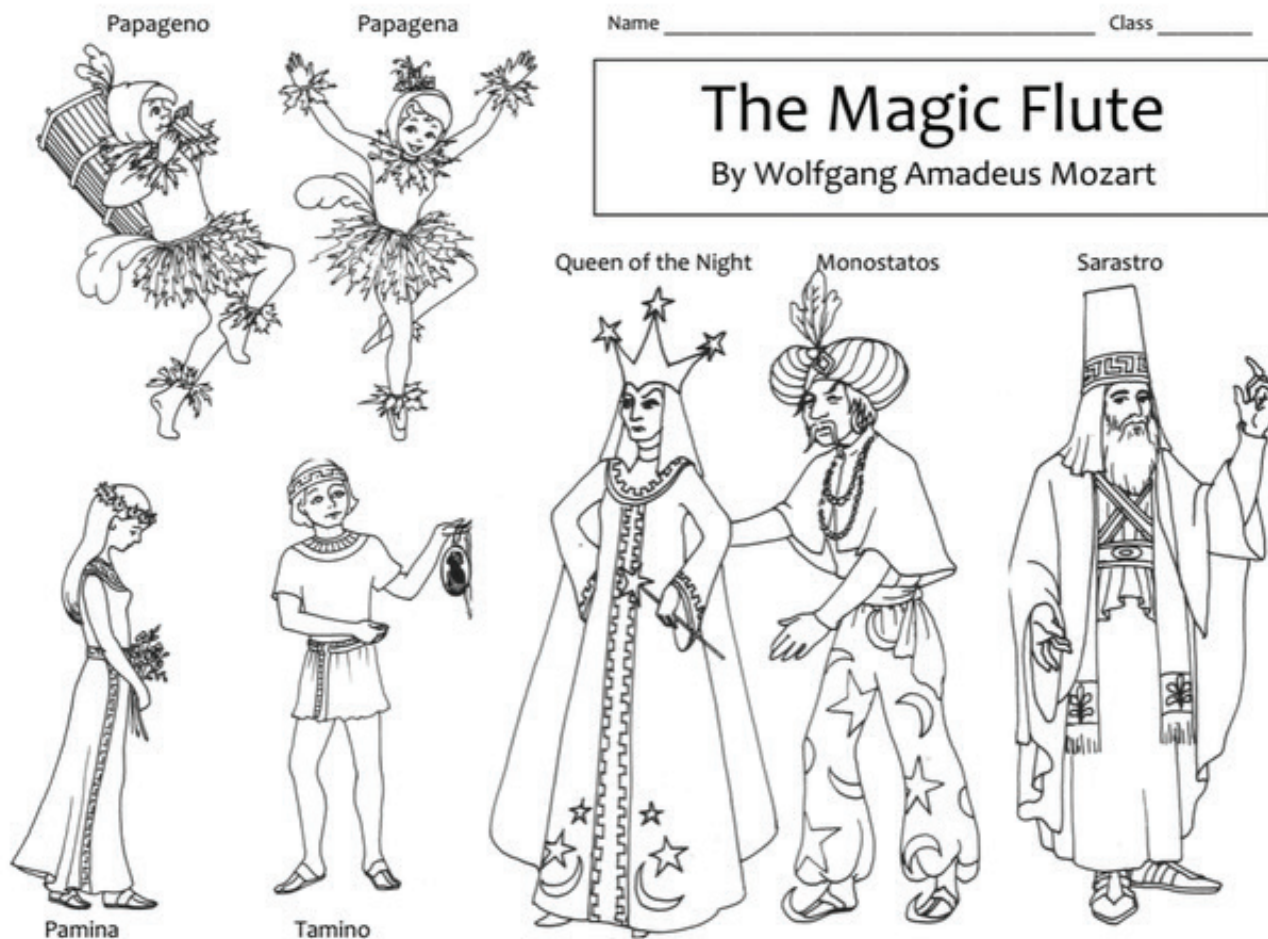
קישור לסרט אנימציה - חליל הקסם:

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=-laVXO0IYKY

קישור לסרטון מצחיק חליל הקסם:

<https://vimeo.com/243312820>

דף לצביעה חליל הקסם - דואט, פפגנו ופפגנה

"שווים" / מילים ולחן: עילי בוטנר

שנייה לפני שקו החוף מגיע
שנייה לפני שקו החוף מגיע
אני בוכה אתה צועק
אני טועה אתה צודק
זאת הצגה שלנו,
ואין קהל ואין במה.
אולי נשב ננוח,
אתה, אתה.
אני, אני.
וגם תחלוף הרוח,
ויעברו כל השנים.

אתה לבן אני שחור,
אני חשוך אתה באור
שמחמם כמו אמא,
ושדואג לך.
אתה קטן אני גדול
אני רוצה אתה יכול
לרקוד, לצעוד קדימה.
להיות שלם בין אנשים.
ואולי יבוא יום ונהפוך שווים
אתה תהיה לי נחל ואני לך ימים
ונזחם ביחד עד אין סוף

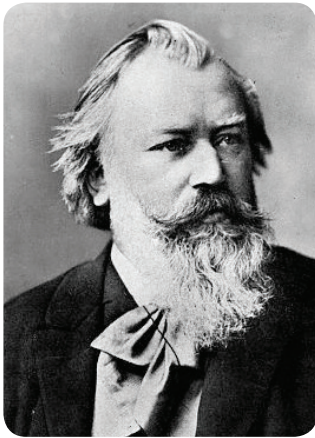
"שווים" בבצוע רן דנקר ועילי בוטנר:

<http://www.youtube.com/watch?v=lf72w9CMB-I>

"שווים" בשפת הסימנים:

<https://www.youtube.com/watch?v=zlcUeAwHYV0>

על המלחין

ברהמס נולד בעיר המבורג שבגרמניה. אביו, שנתן לו את שיעורי המוזיקה הראשונים, היה נגן קונטרבס. ברהמס גילה כישרון גדול בנגינה בפסנתר, ואף תרם להכנסה המשפחתית בנגינה במסעדות תיאטרות, וכן במתן שיעורי מוזיקה. ברהמס הצעיר אף הופיע במספר קונצרטים כפסנתרן, אבל לא קנה לעצמו מוניטין בתחום זה.

ניסיונותיו הראשונים בהלחנה לא זכו להכרה עד שיצא ב-1853 לסיבוב קונצרטים. בסיור זה פגש את יוזף יואכים, פרנץ ליסט ורוברט שומן. המלחין שומן פירסם את ברהמס הצעיר בשבחיו אותו בכתביו. הוא כינה אותו "יורשו של בטהובן". לתואר הזה הייתה השפעה עצומה על עבודתו של ברהמס כמלחין, שכן על מנת להצדיק את התואר היה עליו לעבוד קשה במיוחד. עובדה זו התבטאה בכך שברהמס פרסם את הסימפוניה הראשונה שלו אך ורק בהיותו בן 45, גיל מאוחר מאוד (לשם השוואה- מוצארט, היידן ובטהובן פרסמו את הסימפוניות הראשונות שלהם לפני גיל 20).

ברהמס לא נישא מעולם. הוא הכיר את אשתו של שומן, המלחינה והפסנתרנית קלרה שומן שהייתה מבוגרת ממנו ב-14 שנה. הקשר ביניהם נשמר במהלך כל חייו של ברהמס.

החשיפה של ברהמס למוסיקה הונגרית-צוענית החלה כבר בשנת 1848, כשהונגריה קיבלה עצמאות ובעת ביקורו בהונגריה עם ידידו הכנר ההונגרי אדוארד רמני. המוסיקה ההונגרית חמת המזג, השאירה רושם על ברהמס.

בשנת 1862 ברהמס עבר לגור בווינה והפנה את מלוא מרצו להלחנה. לאחר מכן הוא יצא למסעות רבים, למטרות הקריירה המוזיקלית שלו (סיבובי הופעות) וכן לשם בילוי. בדומה לבטהובן הנערץ עליו, אהב ברהמס את הטבע ויצא לעיתים תכופות לטיולים רגליים ביערות המקיפים את וינה. יחסו לילדים היה מצוין, ובטיוליו היה מחלק לילדים ממתקים שהכין מבעוד מועד. מנגד, היה יחסו למבוגרים קצר-רוח לעיתים, מה שהביא להתרחקותם. אלו מביניהם שנתרו חבריו, נשאו נאמנים לו ביותר. החל משנות השישים של המאה ה-19, היה ברהמס לאדם אמיד למדי, בזכות יצירותיו שנמכרו בתפוצה רחבה. עם זאת, אימץ סגנון חיים פשוט, והתגרר בדירת שלושה חדרים צנועה עם סוכנת בית. חלק נכבד מכספו העניק לקרוביו, ותמך בסתר במוזיקאים צעירים. ברהמס נפטר בווינה ושם אף נקבר, בבית הקברות המרכזי בחלקת המוזיקאים, בסמוך לקברם של בטהובן, שוברט ואחרים.

מחולות הונגריים

מלחינים רבים שאבו חומר מן הפולקלור של שבטי הצוענים הנוודים, שאותו ייחסו בטעות לפולקלור ההונגרי, פשוט משום שחבורות צועניות רבות, נדדו ברחבי הונגריה. נעימות צועניות אלה היו גם המקור ממנו שאב ברהמס את החומר למחולות ההונגריים אותם כתב במקור לשני פסנתרים, בזמנים שונים. מאוחר יותר תזמר ברהמס חלק מהם לתזמורת סימפונית מלאה. המחולות ההונגריים של ברהמס הינם אוסף של עשרים ואחד ריקודים שנכתבו לפסנתר בארבע ידיים וחוברו בין השנים 1852-1869. המחולות פורסמו בארבעה כרכים. בשנת 1872 החל ברהמס לעבד את המחולות הראשונים לפסנתר סולו ולאחר מכן עיבד מספר מחולות לתזמורת. המחולות זכו להצלחה מיידית ומסחררת. ברהמס נשאר נאמן לאופייה המלודי, ההרמוני והקיצבי של המוסיקה הצוענית ועם זאת הצליח להעלות את המחולות שלו לרמה אומנותית וצורנית גבוהה כל כך, שרק מלחין עם זיקה עמוקה לשיר-העם היה מסוגל להגיע אליה.

רב המחולות מצטיינים בפשטות מעודנת עם כח הבעה אדיר וכל זאת באמצעות שינויים הדרגתיים ופתאומיים בעוצמה, המשקפים היטב את רב השירים הצועניים.

המחולות קצרים ומרבייתם בנויים מארבע נעימות שונות, שכל אחת מהן מנוגנת פעמיים. לקראת סופו של כל מחול חוזרות המנגינות הראשונות. בסיום המחול נשמעים בדרך-כלל שניים או שלושה אקורדים רבי עוצמה.

מחולות מספר 1, 3, 10, עובדו לתזמורת סמפונית על ידי המלחין עצמו. גוזף יוהכין, כנר וירטואוז וידידו של המלחין עיבד את כל המחולות לכינור ופסנתר.

הצעות לפעילויות

1. התלמידים יזהו את סיום המשפטים ואף הסקוונצות על ידי העברת חפץ מיד ליד (כדור) באופן הבא: בחטיבה הראשונה של מנגינה A אחד הילדים ינוע עם הכדור בחדר ובסוף הפסוק יעביר ליד שיבחר, בסקוונצות יגללו את הכדור.
2. הוספת תנועה או סימון גרפי לאקורד השבור שבפתיחה ולשני הווריאנטים שלו. יש לשים לב לגודל התנועה או הסימון הגרפי על פי המנעד של האקורד.
3. זיהוי הסינקופות ביצירה והוספת מחיאות כף.
4. התייחסות לשאלה ותשובה ביצירה ובמוסיקה בכלל.

הוספת מראה על פי רעיון של דן שגיב בהשתלמות מחוז צפון:

<http://www.youtube.com/watch?v=tJrSCYZHEy8>

ביצועים של המחול ההונגרי:

http://wn.com/Hungarian_Dance_No_5

<http://www.youtube.com/watch?v=0biFcDwgMBQ&feature=related>

בנגינה על כוסות יין:

<https://www.youtube.com/watch?v=i31godfcZZ0>

צ'רלי צ'פלין מתוך "הדיקטטור הגדול":

<http://www.youtube.com/watch?v=monaXOpmH1U>

<http://www.youtube.com/watch?v=MxCuXGCR8TE&feature=related>

סרטו הגדול ביותר הוא הסרט "הדיקטטור הגדול", שהוא סרט מדבר. סרט זה הינו פרודיה על היטלר בו הוא משחק תפקיד כפול של דיקטטור צמא דם המכונה הינקל וגם תפקיד של ספר יהודי בגיטו. שתי סצינות שזכורות במיוחד בסרט: קטע הפנטומימה המבריק שלו לצלילי "מחול הונגרי מס' 5" של ברהמס, שבו הוא מגלח זיפי זקן של לקוח יהודי בגיטו. ולעומתו, קטע אחר בו הוא ממחיש את המגלומניה של היטלר, כשהוא מקפיץ בלון ענק בדמות כדור הארץ על יושבנו, עד שהכדור מתפוצץ.

הסרט נוצר בשנת 1940, בתחילת מלחמת העולם השנייה, לפני שארצות הברית נכנסה למלחמה, וכשנושא השואה לא היה במרכז השיח הציבורי. (ובדיעבד אמר צ'פלין שלו ידע על שואת יהודי אירופה לא היה מפיק את הסרט, בה מוצג היטלר בדמות של מוקיון)

על המלחין

וולפגנג אמדיאוס מוצרט היה ילד פלא. בגיל 3 כבר ניגן בכינור ובצ'מבלו ויצירותיו הראשונות נכתבו בגיל 5. בגיל 8 כתב סימפוניה ובגיל 12 אופרה. אביו היה מורה לכינור ומלחין וקידם אותו רבות. ילדותו הייתה יוצאת דופן: הוא נסע בכל רחבי אירופה והופיע בקונצרטים שהתקיימו בחצרות נסיכים ומלכים. כשהתבגר, חזר לזלצבורג, העיר בה נולד באוסטריה, שם היה מוסיקאי החצר של הארכיבישוף למשך מספר שנים. בעשר השנים האחרונות לחייו שהה בעיקר בוינה. למרות הצלחתו כמלחין, נגן מבצע ומורה למוסיקה, סבל מקשיים כלכליים ואף חלה. בגיל 35 נפטר מדלקת פרקים, עני ואביון. במותו הותיר אחריו למעלה מ-620 יצירות.

מה פרוש המילה "דיברטימנטו"?

מילה שמקורה באיטלקית ופרושה "שעשוע". זוהי יצירה כלית, עם מספר פרקים, מהמאה ה-18. הדיברטימנטו נועד להנעים את האוזן, לשעשע אנשים המגיעים לנשפים ולא דווקא להביע רגשות עמוקים. הדיברטימנטו שימש לעיתים כמוסיקת רקע לאירוח בחצרות האצילים. מוצארט כתב דיברטימנטים רבים על-פי הזמנה. למרות שנראה כאילו המוסיקה צריכה להיות קלילה, אצל מוצארט לדיברטימנטו ערך אמנותי גבוה ביותר.

דוגמה לשלישיית כלי נשיפה:
חליל, קלרינט, בסון

פרק ראשון - אלגרו Allegro

חלק א'

נושא ראשון - מבסס את סולם דו מז'ור ומסתיים על הדומיננטה. הנושא פותח באוניסונו ואחריו הנושא עובר לקול העליון (אבוב) ולעיתים תוך כדי דו-שיח בין שני הקולות הגבוהים (אבוב וקלרינט)

נושא שני - מבסס את סול מז'ור עד סופו.

חלק ב'

פותח בהיפוך של הנושא הראשון על (דו דיאז מוקטן) דרגה שביעית מוקטנת של רה מינור ומיד אחריו (בתיבה 40) מופיע המשפט הסוגר של החלק הראשון. תיבה 45 חוזרים לחלק א' כאשר נושא ראשון חוזר בצורה מדויקת ונושא שני עם שינוי גובה.

הפרק מסתיים בקודה קצרצרה.

הצעות לפעילויות

- שאלה למחשבה: כיצד לדעתכם תשמע מוסיקה שנועדה לשעשע קהל, מוסיקת רקע לאירוח? מה יהיה אופיה? הטמפו? כמה נגנים? וכו'.
- האזנה לחלק הראשון של הדיברטימנטו ודיון.
- הסבר המושג "דיברטימנטו" ושיחה על מוצארט ועבודתו כמוסיקאי החצר של הארכיבישוף.
- שירת חמשת הצלילים הראשונים בסולם דו מז'ור עם תרגול של המשולש על דו מז'ור.
- שירת התפקיד הנ"ל כליווי לחלק א'. ניתן להוריד בשירה את התיבה השלישית ובמקומה להקיש את התבנית הריתמית. בסיומה לשיר מי-דו.

- ניתן להוסיף מטלופון לשירת הילדים.
- זיהוי חזרתו של חלק א' והצטרפות בשירה.

על המלחין

לרוי אנדרסן נולד במסצ'וסטס ארה"ב. את שיעורי הפסנתר הראשונים שלו קיבל מאמו, שהייתה נגנית עוגב. הוא המשיך בלימודי פסנתר ונוסף לכך למד נגינה בקונטרבס בבוסטון. לרוי אנדרסן המשיך ללמוד בהרווארד ובמקביל עבד כנגן עוגב באוניברסיטה, ניצח על המקהלה ועל תזמורת אוניברסיטת הרווארד וכן ניצח על תזמורות ריקודים בסביבות בוסטון, שבשבילן גם הכין עיבודים שונים. עבודתו זו הגיעה לידיעתו של ארתור פידל, ששכר בשנת 1936 את אנדרסן לעבד מוזיקה מסורתית ופופולרית בשביל תזמורת הטיילת וגם לחבר לה יצירות מקוריות.

בשנת 1945 תוך כדי שירותו הצבאי, כתב את הלהיט הראשון שלו, "השעון הסינקופי" שזיכה אותו בתקליט זהב ובמקום ה-11 במצעדי הלהיטים. בשנת 1950 הוסיף מיטשל פאריס מילים ליצירה. הקטעים שחיבר וההקלטות שעשה בשנות החמישים נחלו הצלחה מסחרית עצומה. בין להיטיו המפורסמים ביותר: "טנגו כחול", "נסיעה במזחלת שלג" ו"מכונת הכתיבה" (המשמש שנים רבות כאות הזמן ליומן החדשות של קול ישראל בשבת בבוקר - כשניסו לפני שנים אחדות להחליף אותו, קמה מחאה ציבורית כללית והרעיון נגנז). סגנונו המוזיקלי של אנדרסן, מושפע מאוד מג'ורג' גרשווין ומוזיקה עממית של ארצות שונות, עושה שימוש באפקטים כליים יצירתיים ומדי פעם בפריטים, שאינם מקובלים בשימוש ככלי נגינה, כגון מכונת כתיבה ונייר זכוכית.

פידל פדל הינה יצירה מוסיקלית הנחשבת למוסיקה קלאסית קלה, שהתפרסמה בשנת 1947. לירוי אנדרסן כתב את היצירה כחלק מיצירות שהוזמנו על ידי המנצח ארתור פידלר ותזמורת הפופ של בוסטון. היצירה מיד הפכה להיות אכן האהובה ביותר על המנצח, התזמורת והקהל. המנצח שיבץ את היצירה בהופעות רבות של התזמורת עד שהקהל קרא לה "פידלר פדל". היצירה הוקלטה פעמים רבות בסוף שנות הארבעים ובתחילת שנות החמישים על ידי הרכבים רבים. היצירה התבססה על שיר הילדים הידוע "שלושה עכברים עיוורים"

Three Blind Mice

Three blind mice, three blind mice,
See how they run, see how they run,
They all ran after the farmer's wife,
Who cut off their tails with a carving knife,
Did you ever see such a thing in your life,
As three blind mice?

מקור השיר בהסטוריה של אנגליה. ב"אשת האיכר" הכוונה לבתו של המלך הנרי ה-8, הנסיכה מארי ה-1. הנסיכה הייתה קתולית אדוקה ורדפה אחר הפרוטסטנטים, שכינויה "Bloody Mary" השיר מספר על שלושה אצילים פרוטסטנטיים שהורשעו בקשירת קשר נגד המלכה. היא העלתה אותם על המוקד, למרות שלמעשה הם לא יכלו לעשות לה כל רע.

"פידל פדל" בבצוע תזמורתי:

<https://www.youtube.com/watch?v=23laBBvHm00>

**תזמורת נתניה
הקאמרית
הקיבוצית**